

За перше десятиліття цього сторіччя в Україні не було створено жодного, наголошую, жодного нового вітчизняного промислового виробництва. А кількість вирубаних під корінь підприємств оцінюється не менше 5 тисячами. При цьому – жодної реакції з боку правоохоронних структур, які повністю переключились на боротьбу з невдоволеними режимом.

Якщо порахувати, то виходить, що щодня, включаючи вихідні та свята, в Україні нищили по півтора промислових виробництв! А коли за справу відкрито взявся кримінал, цей процес активізувався, набувши особливо кривавого характеру.

Людей, що стають на захист майна, створеного поколіннями, калічать та жорстоко вбивають з мовчазної згоди влади.

Метою злочинного знищення підприємств стає повне перетворення їх на металобрухт та захоплення землі. За цинізмом та безглуздям такі об'єкти можна порівняти лише з убивством людини заради пари золотих зубів. Але сьогодні це – ознака того вітчизняного безладдя, яке дехто не соромиться називати «ринковою економікою»...

У сьогоднішній розповіді звертатимуся також до подій недалекого минулого, які стали непоправним ударом для вітчизняної економіки. Україна сама знищила своє дизельне двигунобудування – високотехнологічну галузь, що є чинником економічної незалежності будь-якої держави.

Будемо жити спогадами?

Українське дизелебудування було цілком зосереджено у Харкові. Усі двигуни для комбайнів, як і 60% двигунів для тракторів, що випускалися в колишньому СРСР (та й ще рік-два після його розпаду) мали харківську марку харківської ж розробки – Головного спеціалізованого КБ двигунобудування (ГСКБД).

Тракторний гігант ХТЗ комплектував свої машини (понад 50 тисяч на рік) харківськими ж двигунами. А українські танки заводу імені Малишева Т-80-УД і Т-84, без перебільшення, світового рівня, ходять на власних потужних дизелях. Вони мають значну перевагу перед російськими аналогами, бо росіяни не мають виробництва танкових дизелів, тому вони оснащують свої танки турбінним двигуном. Турбіна – набагато примхливіша за дизель і у хмарах пустельного піску вона просто «захлинається», тоді як дизель продовжує мчати бойову машину.

Це й стало вирішальним для пакистанців, коли вони розміщували в 1996 році своє знамените замовлення на 300 танків. Але після того контракту серійне виробництво

нових танків у Харкові припинилося. Завод виконує лише окремі замовлення на модернізацію радянської бронетехніки виробництва 60-х років минулого сторіччя.

У 2004 році виробництво українських дизелів цивільного призначення припинилося зовсім. А 17 травня 2005 року господарським судом Харківської області було ухвалене рішення про ліквідацію Харківського заводу тракторних двигунів (ХЗТД).

З жовтня того ж року той же суд визнав банкрутом також «Серп і Молот», розрахований, між іншим, на річне виробництво до 200 тисяч комбайнових та інших двигунів. До речі, цей завод, побудований у 1875 році німецькою компанією, був чудовим прикладом комплексного розв'язання соціально-економічних проблем: разом із заводом звели житловий район для працівників, стадіон, пологовий будинок, школу.

Разом із «Серпом» були ліквідовані або перепрофільовані виробники комплектуючих, розташовані у харківській області. Ліквідоване й ГСКБД. А колишній славнозвісний ХТЗ давно перебуває у власності російських конкурентів і тому, швидше за все, також готується до знищення. Завод імені Малишева теж перебуває у важкому стані. Нові танки сьогодні державі не потрібні. А одиничні замовлення не врятують промислового гіганта. Адже розрахований він був на майже замкнений цикл виробництва 1000 танків у рік! Усе це смертельно для агрегатного заводу, що є малишевським двигунобудівним підрозділом.

«Смарагди» замість «Серпа»

Заради чого ж знищене українське дизелебудування? Найпростішою відповіддю було б слово «розруха...», що, як казав класик, присутня у головах. Але справжні причини криються дещо глибше. Одна з них проглядається з журналістського розслідування знищення «Серпа й Молота», розташованого на 56 гектарах землі, проведеного харківським інтернет-виданням «Медіапорт». Це дуже характерна історія, яка у різних варіантах тисячі разів повторювалася і повторюватиметься в Україні.

...2004-й рік. Виробництво тоді ще можна було відновити. П'ять мільйонів гривень кредиту – усе, що потрібно було для налагодження випуску двигунів. Але в Україні різко росте ціна на землю. Те, що завод стали «топити», колишній Генеральний директор Олександр Юдаков зрозумів вже після перших акцій протесту профспілки. «Домовлявся я, припустимо, з банком, і тут – черговий страйк. Хто з банкірів піде на те, щоб відкрити кредитну лінію?».

Наступний етап – податкова інспекція заморожує рахунки заводу. На завод приїжджає арбітражний керуючий – представник податкової інспекції Олександр Нікін. Саме тоді, за словами экс-директора, він зрозумів, що має справу з Олександром Бандуркою-молодшим – сином нардепа кількох скликань О.М. Бандурки. Від представників цієї впливової родини Юдакову надходили конкретні пропозиції, подробиці він воліє не озвучувати. На той час молодший Бандурка був головою податкової адміністрації області, з 2005 року і на момент публікації матеріалу «Медіапорту» був фігурантом порушеної проти нього кримінальної справи, перебував за

кордоном, торік публічно з'явився у Харкові.

У тому ж 2004-му глава харківської облдержадміністрації Євген Кушнар'єв збирає у себе раду кредиторів «Серпа й Молота» і привселюдно відмовляється від боротьби за завод. Генерального викликають у кабінет керівника області й повідомляють: в області йому більше місця немає. Юдаков – у лікарні, у нього мікроінфаркт. А керівником заводу стає арбітражний Нікін. Профспілки згортають акції протесту, робітникам виплачують зарплату. На заводі створюється ЗАТ «Серп і Молот» – на нього відписуються всі активи. Відкритому ж акціонерному товариству, дев'яносто відсотків акцій якого належать державі, залишаються борги. Нікін повідомляє: на завод прийшов новий інвестор, завдяки якому виплатили зарплату. До речі, талант земельного спритника Нікіна згодом врешті-решт знайшов свою гідну оцінку. Восени 2009 року, вже на посаді начальника харківської філії «Центру державного земельного кадастру» він був заарештований за хабара і доправлений до Київського СІЗО.

Плани на «Серп і Молот» також мав Анатолій Гіршфельд – на той момент нардеп і почесний президент корпорації УПЕК. Але Гіршфельда цікавила не земля, а виробництво. І те, що такий впливовий гравець зійшов з дистанції, – іще один показник рівня осіб, які поклали око на «Серп».

2007 рік. Кушнар'єв застрелений. «Серп і молот» ліквідовано. З отриманих від продажу цехів, устаткування й іншого майна грошей бюджет одержує податковій недоїмці й пенсійні відрахування у сумі близько 15 мільйонів гривень! Сміховинна ціна за майновий комплекс, який створювався протягом понад ста років, та 56 гектарів землі, недалеко від центру Харкова. А механізм земельної оборудки був такий. Спочатку земля ненадовго перейшла у міську власність, а в грудні 2007 року на сесії міськради гектари відписують підставному «Серпу і Молоту», тому, який «ЗАТ». Потім у наступному, 2008 році, на квітневій сесії міськради під головуванням Михайла Добкіна цей «ЗАТ» повністю відмовляється від землі. Вона знову переходить муніципалітету, який поза будь-якими аукціонами й конкурсами віддає землю у довгострокову оренду за символічну плату.

Останній етап. Тепер земля частково в міській власності, частково – у фірм із поетичними назвами «Золотий місток» і «Південні зорі». Хоча вона й поділена на частини, але власник один. Є проект елітної забудови території заводу за назвою «Смарагдова долина», вартістю понад мільярд доларів. А поки що тут випалена земля та кістяки цехів.

За схожою схемою ліквідували і завод тракторних двигунів, розташований на 35 гектарах землі, з базами відпочинку та іншою інфраструктурою. Земля тут, щоправда, поки що не випалена, бо руйнувати багатопверхові сучасні корпуси за сьогоднішньої кон'юнктури надто дорого.

Що у полі зору СБУ?

Для того, щоб дати загальну оцінку знищенню цілої галузі на користь лише кількох осіб як злочину проти держави, не обов'язково бути юристом найвищої кваліфікації.

Аргументи очевидні.

Втрата двигунобудування – непоправна трагедія для держави. Це розуміють і великі, і маленькі країни. Болгарія з населенням майже 8 мільйонів сама виготовляє двигуни внутрішнього згоряння різних типів. Про Білорусь навіть казати зайве. Але показово, що у провідних двигунобудівників Росії, наприклад у Ярославського моторобудівного заводу, у середині 90-х років ситуація склалася навіть гірше, ніж у нас. Але ярославці мали потужну державну підтримку – у виробництві, в маркетингу. А коли падіння якості при збереженні високої ціни зробило українські двигуни неконкурентоспроможними як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку, росіяни вийняли з резервів велику кількість ярославських моторів та почали пропонувати для встановлення на трактори за ціною на 30-40% нижче, ніж у харків'ян.

Демпінг? Так. І навіть Харківський тракторний завод (ХТЗ) почав їх використовувати, тихо спостерігаючи агонію своїх партнерів. А коли нерентабельність остаточно зупинила ХЗТД і «Серп і молот», ціни на російські двигуни раптом злетіли. Трактори ХТЗ одразу виявилися повністю неконкурентоспроможними. І це саме тоді, коли акції цього промислового гіганта стали катастрофічно падати – з 2000 по 2006 рік, держава за безцінь віддала їх дрібними пакетами в приватні руки, які кілька разів змінювалися.

Заводом володіли Віктор Пінчук, Олександр Ярославський... Сьогодні ХТЗ вже у власності російської бізнес-групи «ГАЗ» Олега Дерипаски. Замість колишніх 50 тисяч тракторів на рік, із його воріт у 2010 році вивезли ледве 200. Не простежується особливих перспектив і нинішнього року. Тому зрозуміло, що майбутніми кроками російського керівництва ХТЗ швидше за все стане у найкращому випадку перепрофілювання його на «викруткове» виробництво з імпортних комплектуючих. І, без сумніву, продаж земель. Адже територія ХТЗ майже вчетверо більша, ніж територія «Серпа і Молота», до того ж завод володіє випробувальним полігоном. Треба лише зачекати нового зростання цін на нерухомість.

Отут і виникає цікаве запитання. Україна втратила та втрачає системоутворюючі промислові галузі. Її економічним інтересам завдано реальної шкоди на мільярди гривень, якщо не доларів. Явну вигоду від цього отримує суміжна держава. То чи немає тут ознак економічної диверсії, тобто складу злочину, яким повинна займатися Служба Безпеки України?

Але чомусь наші доблесні «чекісти» так і не знайшли часу поцікавитися усіма обставинами обурюючих. Може часу не вистачає? Адже Служба з задоволенням займається справою історика, що досліджує злочини комуністичного режиму. І відкриває справу про поштові листівки. Скоро замовника газетної статті почне шукати.

То ж чи до таких їм, чекістам, «дрібниць», як бандитське знищення вітчизняної промисловості цілими галузями?

Петро Матвієнко – заступник головного редактора харківської газети «Новий стиль»

<http://www.radiosvoboda.org/content/article/24245739.html>